

SPORTNOTA

Verbinden
Verbreden
Verbeteren

Gemeente
EDAM
VOLENDAM

Ondernemend en betrokken.

Voorwoord

Sport en de gemeente Edam-Volendam zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Sport zit in de genen van de gemeente en van haar inwoners. Of dat nu topsport, recreatief of alles daartussen betreft. De gemeente heeft daarbij een faciliterende, accommoderende, ondersteunende en stimulerende rol. Wat goed gaat willen we behouden, maar wat beter kan willen we verbeteren. Het moet in onze gemeente **gewoon goed** zijn.

Om onze ambities waar te kunnen maken, heeft het college een aantal kernwaarden omschreven. Deze kernwaarden komen terug in alles wat de gemeente onderneemt. Wij verbinden, tonen leiderschap, zijn wendbaar en geven vertrouwen. In de sportnota zijn deze kernwaarden dan ook in alles terug te vinden.

Verbinden

Door de integrale benadering van de sportnota kan iedereen meedoen. Voor de kwetsbare groepen is extra aandacht. Voor de jeugd zodat deze gezond en kansrijk kunnen opgroeien. Voor de senioren en de mensen die extra aandacht nodig hebben zodat ze gezond en actief kunnen blijven deelnemen aan de maatschappij. Sport wordt als middel ingezet voor de beleidsvelden Jeugd, Leefstijl, Wmo en Participatie, om iedereen zo lang mogelijk op een zo laagdrempelige manier te laten deelnemen. De expertise en kennis, aanwezig binnen de gemeente bij sportaanbieders, (sport)organisaties, zorg- en welzijnsorganisaties, het onderwijs, bedrijfsleven en de gemeente, is enorm. Om het netwerk te versterken en uit te breiden moet de gemeente zorgen dat ze beschikt over unieke expertises die verenigbaar en complementair zijn met de expertises van andere organisaties.

Leiderschap

Door te investeren in voldoende kwalitatieve accommodaties maken wij het mogelijk om iedereen zo veel mogelijk te laten sporten. Hierbij stellen we duidelijke kaders waaraan de accommodaties minimaal moeten voldoen, maar hebben ook overleg met de gebruikers hierover. Door de ondernemende insteek staan wij als gemeente open voor vernieuwing. Daarbij bieden we aan de hand van richtlijnen mogelijkheden voor lokale partijen om bijvoorbeeld nieuwe initiatieven te ontwikkelen die aansluiten bij onze doelstellingen. Hierbij geven we iedereen het zelfde speelveld, maar ook ruimte aan vernieuwende initiatieven waar participatie van burgers een belangrijk onderdeel van is.

Wendbaar

De sport en de maatschappij zijn continu in beweging. Dat vraagt om flexibiliteit in combinatie met kennis. Wij leren als gemeente bij en willen dat de sportverenigingen hierin mee kunnen bewegen. Hiervoor is er regelmatig overleg met de sportverenigingen en het sportplatform, maar zal er ook aandacht zijn voor het bedrijfsleven. Door samen op te trekken zijn we sterker op de toekomst voorbereid en kunnen goed en snel inspelen op ontwikkelingen die invloed hebben in onze gemeente, maar ook kansen biedt tot verbetering. Om die wendbaarheid mogelijk te maken en te behouden zijn de doelstellingen in deze sportnota meer op hoofdlijnen beschreven om zo de ruimte te houden en zo de ruimte te hebben om binnen de beschreven kaders samen te streven naar verbetering.

Vertrouwen

De gemeente is betrokken bij de sport. De gemeente draagt bij aan het tot stand brengen van goede samenwerkingsverbanden. Om meer kennis en vaardigheden te delen tussen organisaties is vooral

vertrouwen tussen de partners van cruciaal belang. Doordat we zelf de regie hebben op veel sportaccommodaties is het mogelijk om deze in afstemming met de sportverenigingen en overige gebruikers beschikbaar te stellen. Hierbij zijn korte lijnen tussen de gebruikers en de gemeente onmisbaar. De gemeente is hierbij gemakkelijk te bereiken via de mail en telefoon, maar door het interactieve verhuur systeem dat binnenkort op de website te vinden is, kunnen verenigingen en particulieren straks nog eenvoudiger gebruik maken van alle faciliteiten. Juist deze korte lijnen geven vertrouwen richting de gebruikers.

Wethouder Vincent Tuijp

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE	5
CONTEXT	6
AANLEIDING	6
UITGANGSPOSITIE	7
TRENDS EN ONTWIKKELINGEN	13
TOTSTANDKOMING NIEUWE NOTA	16
GEMEENTELIJKE VISIE.....	17
MISSIE.....	18
DOELSTELLINGEN	20
VOORZIENINGEN	20
SPORT- EN BEWEEGBELEID.....	25
TOPSPORT	29
SPORTEVENEMENTEN	31
ORGANISATIE EN SAMENWERKING.....	32
GEMEENTELIJKE ORGANISATIE VOOR SPORT.....	32
SAMENWERKING EN PARTNERS	32
COMMUNICATIE	33
MONITORING EN EVALUATIE	33
FINANCIËN	34
FINANCIERINGSINSTRUMENTEN	34
TARIEVENBELEID	34
BEGROTING SPORT	34
RIJSMIDDELEN TEN BEHOEVE VAN DE INZET VAN COMBINATIEFUNCTIONARISSEN	35
BIJLAGEN.....	36

Context

Aanleiding

De sportvisie (2008) en de sportnota 'Doeners & Talenten' (2010-2012) heeft de afgelopen jaren richting gegeven aan de ambities en doelen voor de sport in de gemeente Edam-Volendam. Ondanks dat 2012 inmiddels alweer enkele jaren achter ons ligt, de ambities en doelen in de sportnota bleken redelijk tijdloos. Er waren geen bijzondere trends en ontwikkelingen op het gebied van sport die ervoor zorgden dat het beleid vernieuwd diende te worden. Begin 2017 heeft de gemeente besloten een nieuwe nota op te moeten stellen. Hieraan liggen een tweetal belangrijke veranderingen aan ten grondslag: enerzijds de fusie met Zeevang en anderzijds de recente ontwikkelingen van de afgelopen jaren binnen het sociaal domein en de veranderende rol van de overheid en gemeenten in Nederland.

De fusie tussen Edam-Volendam en Zeevang

Een fusie zorgt logischerwijs voor diversiteit binnen de nieuwe gemeente. Voorafgaande aan een fusie wordt binnen de afzonderlijke gemeenten op verschillende wijze beleid gevoerd, worden verschillende uitgangspunten gehanteerd en keuzes gemaakt die beïnvloed worden door de politieke kleur binnen een gemeente of lokale cultuur. Zo ook binnen de gemeenten Edam-Volendam en Zeevang. De fusie, op 1 januari 2016, heeft gezorgd voor diversiteit binnen de gemeente op het gebied van beleid voor sportaccommodaties, sportstimuleringsbeleid en bijvoorbeeld de inzet van combinatiefunctionarissen. Het is wenselijk de verschillen tussen de kernen Edam-Volendam en Zeevang op te heffen.

Ontwikkelingen in het sociaal domein en rol overheid/gemeente

Binnen het sociaal domein heeft de laatste jaren een grote transformatie plaatsgevonden. De Awbz is deels overgegaan naar de Wmo en de Zorgverzekeringswet. Gemeenten zijn door de participatiewet verantwoordelijk geworden voor mensen die ondersteuning nodig hebben om te kunnen werken en de gemeenten hebben een jeugdhulpplicht. Deze transformatie moet zorgen voor een participatiesamenleving. Een samenleving waarin mensen meedoen naar vermogen, werken, omkijken naar elkaar, deelnemen en bijdragen aan de maatschappij en dat er zorg en ondersteuning beschikbaar is voor de mensen die dat nodig hebben. Inherent hieraan is het hebben van meer regie en verantwoordelijkheid van inwoners op het bestuurlijk beleid tot een andere vorm van inwonerp participatie. Deze verandering kan worden beschreven met: van 'zorgen voor', naar 'zorgen dat'. In eerste instantie hebben gemeenten zich gericht op de organisatie van de nieuwe taken en

verantwoordelijkheden. Nu deze (wettelijke) taken zijn georganiseerd is er de wens om ook het beleid op het gebied van sport en bewegen meer en meer te betrekken en te verbinden binnen het sociaal domein.

Uitgangspositie

Voordat wordt gestart met het opstellen van nieuw beleid vindt de gemeente het van groot belang om belangrijke begrippen te definiëren en het verleden te benoemen. Welk beleid is door de voormalige gemeenten gevoerd? Welke informatie geven de sportverenigingen via het onderzoek 'Sportverenigingen gemeente Edam-Volendam'? Vragen die de gemeente bewust moeten maken van successen, ervaringen en expertise binnen de samenleving. Naast de terugblik, kijken we ook naar enkele trends en ontwikkelingen zowel landelijk, regionaal als lokaal.

Definities

In deze nota wordt verschil gemaakt tussen bewegen en sporten. In onderstaand overzicht staan de belangrijkste begrippen gedefinieerd.

Begrip	Omschrijving	Voorbeeld
Natuurlijk bewegen	Zelf intensiteit bepalen	Hond uitlaten
	Geen specifieke sportkleding nodig	Tuinieren, stofzuigen
	Na inspanning hoeft niet te worden gedoucht	Traplopen
Sportief bewegen	Zelf intensiteit bepalen	Fietsgroepjes
	Wel aangepaste sportkleding nodig	Bootcampvormen buiten
	Zelf of samen regels bepalen	Wintersport
	Douchen na inspanning	Paardrijden en hardlopen
Sporten	Regels belangrijker dan individu	Georganiseerde sport
	Context bepaalt intensiteit (training/wedstrijd)	
	Veelal scheidsrechter aanwezig	
	Voorgeschreven sportkleding	
	Douchen na inspanning	
Topsport	Beroepssport	(Inter)nationale competitie
	Prestatiegericht	
	Talentontwikkeling	
	Extreme gezondheidsrisico's (dopingregels)	

* De opsomming in deze tabel zijn niet limitatief. De opsomming is bedoeld ter verduidelijking van de verschillen tussen de begrippen.

Naast bovenstaande verdeling is het belangrijk om te noemen dat denksporten al vele jaren binnen de categorie sport worden meegenomen. Waar in deze nota wordt gesproken over sporten en/of sportverenigingen worden daarmee tevens de denksporten bedoeld.

Sportvisie Doeners & Talenten (2008)

In de sportvisie, opgesteld door de werkgroep Sportplatform, is de missie van de gemeente Edam-Volendam op het gebied van sport en bewegen als volgt verwoord: *'Elke inwoner die dat wil is in onze gemeente in staat om op eigen niveau en naar eigen behoefte op verantwoorde wijze aan sport en beweging mee te doen.'*

Daarbij waren de volgende gemeentelijke rollen/taken benoemd:

- *Daarom worden randvoorwaarden gecreëerd waardoor inwoners en bezoekers van Edam - Volendam zo optimaal mogelijk kunnen genieten van actieve en passieve sportbeleving van zowel breedtesport als topsport.*
- *Daarom stimuleert de gemeente een gezonde leefstijl en een algemeen welbevinden van de inwoners, van jong tot oud. Sporten en bewegen nemen hierbij de belangrijkste plaats in.*
- *Daarom heeft de gemeente aandacht voor de diversiteit van de samenleving waarbij vanwege levensfase of specifieke omstandigheid extra inzet of ondersteuning wenselijk is.*

Bovenstaande missie en rollen/taken blijven van kracht en dienen de basis voor de totstandkoming van deze sportnota.

In de sportvisie staat opgenomen dat sportorganisaties niet verplicht moeten worden om het gemeentelijk beleid uit te voeren. Verenigingen beslissen zelf of en hoe bij het gemeentelijke beleid wordt aangesloten. Hierbij werd gesteld dat wanneer een vereniging niet bijdroeg aan het gemeentelijk beleid er ook geen financiële bijdrage van de gemeente werd gegeven. Dit principe blijft gehandhaafd in de nieuwe sportnota.

Vooruitlopend op landelijke ontwikkelingen werd in 2008 in de sportvisie al de verbinding gelegd met wat we nu het sociaal domein noemen. Er werd dan ook geadviseerd om beleidsplannen op elkaar af te stemmen en een integrale visie te hanteren. Met het opstellen van een nieuwe visie 'Sociaal Domein', waarvan de sportnota een uitwerking zal zijn, voldoet de gemeente aan de wens die de werkgroep Sportplatform in 2008 al adviseerde.

Terugblik oude beleidsperiode

Met de Sportnota 'Doeners & Talenten' (2010-2012) gaf de voormalige gemeente Edam-Volendam invulling aan de missie benoemd in de sportvisie. Onderstaande ambities moesten ervoor zorgen dat de missie kon worden gerealiseerd:

- Randvoorwaarden creëren waardoor inwoners en bezoekers van Edam-Volendam zo optimaal mogelijk kunnen genieten van actieve en passieve sportbeleving van zowel breedtesport als topsport.
- Stimuleren van een gezonde leefstijl en een algemeen welbevinden van de inwoners, van jong tot oud. Sporten en bewegen nemen hierbij een belangrijke plaats in.
- Aandacht voor de diversiteit van de samenleving waarbij vanwege levensfase of specifieke omstandigheid extra inzet of ondersteuning wenselijk is.
- Actief stimuleren van deelname aan sport- en bewegingsactiviteiten door inwoners van de gemeente.
- Het in stand houden en ondersteunen van de bloeiende sportverenigingen en de daarbij horende cultuur.

Bij de evaluatie van de oude sportnota 'Doeners & Talenten' is naar voren gekomen dat de zeer specifiek geformuleerde doelstellingen onvoldoende ruimte gaven om flexibel in te spelen op een actuele vraag of behoefte. Daarom is het wenselijk om de doelstellingen in deze nota breder (minder SMART) te formuleren, zodat meer flexibiliteit gecreëerd wordt. Om wel voldoende inzichtelijk te maken welke doelstellingen de komende jaren concreet worden opgepakt en welk resultaat de gemeente hiermee wenst te behalen worden de doelstellingen uitgewerkt in jaarplannen voor de komende vier jaar.

In de voormalige gemeente Zeevang was geen specifieke sportnota. Investerings vanuit de gemeente richtten zich voornamelijk op het faciliteren van verenigingen door middel van voldoende en kwalitatief goede sportaccommodaties.

Resultaten inventarisatie bij sportverenigingen

In juli 2016 is door de gemeente het onderzoek 'Sportverenigingen Gemeente Edam-Volendam' uitgevoerd onder 72 sportverenigingen. Circa 35 sportverenigingen hebben deelgenomen aan dit onderzoek. Opvallende resultaten zijn:

- 7 verenigingen geven aan dat ze niet voldoende capaciteit hebben om aan de sportbehoefte te voldoen, het betreft hierbij voornamelijk een tekort aan velden of banen.
- 19 verenigingen geven aan een maatschappelijke rol te zien weggelegd voor hun vereniging. Sociale kennismaking en ontmoeting, een veilige vereniging willen zijn, activiteiten organiseren (niet alleen gericht op de beoefende sport, maar ook daarbuiten) en verbondenheid, zijn verschillende thema's die worden benoemd door verenigingen.
- Slechts 1 sportvereniging geeft aan, buiten het reguliere sportprogramma, specifiek sport- en beweegaanbod te hebben voor ouderen. Uiteraard zijn er ook verenigingen waarbij sport- en beweegaanbod voor ouderen binnen het reguliere programma is opgenomen. Op dit moment is bij de respondenten circa 35% van de leden ouder dan 50 jaar en circa 16% ouder dan 65 jaar en deze groep is groeiende.
- 7 verenigingen, zonder leden met een beperking of chronische ziekte binnen hun vereniging, geven aan open te staan voor deze doelgroep en zijn bereid om ze te ontvangen.
- Slechts 7 verenigingen geven aan dat ze al samenwerken met andere partijen. 4 verenigingen geven aan bezig te zijn met samenwerking maar hier nog geen concrete invulling voor te hebben en 2 geven aan er wel mee bezig te zijn maar nog geen idee hebben hoe ze dit willen invullen. De overige 9 verenigingen geven aan of geen behoefte te hebben of geen mogelijkheden te zien om samenwerkingen op te starten.
- 7 verenigingen geven aan te kampen met een tekort aan vrijwilligers.
- 7 verenigingen geven aan te verwachten dat hun financiële positie in de toekomst zal verslechteren. Redenen hiervoor worden niet aangevoerd.

Verbinding beleidsterreinen Sociaal Domein

Wanneer wordt gekeken naar de verbinding tussen gemeentelijke beleidsnota's en het beleidsveld sport en bewegen dan valt op dat dit onderwerp reeds in diverse beleidsdocumenten terug te vinden is. Hieronder een weergave van (actuele) beleidsnota's van de gemeente Edam-Volendam waarin sport en/of bewegen wordt benoemd.

Beleidsplan Sociaal Domein

Verplichten vanuit de nieuwe jeugdwet. Er worden 7 nieuwe verantwoordelijkheden benoemd, waaronder: *'De regie over de gehele jeugdketen en de afstemming met overige diensten op het gebied van zorg, onderwijs, maatschappelijke ondersteuning, werk en inkomen, sport en veiligheid'*.

In hoofdstuk 3, uitgangspunten gemeente Edam-Volendam en Zeevang, worden uitgangspunten benoemd en een vijftal doelstellingen in het kader van de decentralisatie van taken vanuit de rijksoverheid naar de gemeente. In de paragraaf 'wat betekent het voor onze inwoners' wordt er gesproken over het sociale netwerk rondom hulpbehoevende inwoners. Er wordt geschreven: *'Ook doen wij in de toekomst meer dan voorheen een beroep op het eigen netwerk rondom huishoudens. Het doel: Zorgen dat de inwoner zo snel mogelijk weer op eigen benen kan staan, met zoveel mogelijk*

hulp uit de eigen omgeving. Daarvoor is het belangrijk hun sociale netwerk te versterken. Want ook familieleden, buurtbewoners, leden van de kerk, leden van de sportvereniging en anderen zijn betrokken bij een huishouden’.

Wmo beleidsplan Edam-Volendam 2013 - 2016

In het beleidsplan wordt de rol van de sportvereniging benoemd binnen het eigen netwerk van een cliënt: *‘Bij een hulpvraag wordt verwacht dat de persoon eerst zelf nagaat wat hij/ zij kan doen of wie er in zijn netwerk (buurt, sportvereniging, familie enz.) iets voor hem of haar kan betekenen. De gemeenten die reeds gekanteld¹ werken nemen dit soort vragen mee in het keukentafelgesprek’.*

Verderop in het beleidsplan wordt gerefereerd aan de sportvereniging als vindplaats: *‘Daarnaast zullen de medewerkers van het Wmo-loket een andere gesprekstechniek gaan toepassen gericht op eigen kracht. Deze gesprekstechniek wordt ook wel het keukentafelgesprek genoemd. Tijdens het eerste Wmo-beleidsplan werd nog veelal claimgericht gewerkt bij het Wmo-loket op basis van een aanvraag voor een individuele voorziening. De bedoeling is dat in de toekomst niet alleen het loket ingezet wordt, maar een heel netwerk van vindplaatsen die met elkaar in verbinding staan. Een vindplaats kan een sportclub zijn, een school, een wijkverpleegkundige of de straathoekwerker’.*

In de paragraaf ‘Wmo-beleid in relatie tot preventief beleid’ wordt het volgende gemeld: *‘Preventief beleid wordt ingezet om te zorgen dat het ook goed blijft gaan met deze inwoners. Denk hierbij aan beleid rond gezondheid, sport, onderwijs, club en buurthuis en preventief jeugdbeleid’.*

Wat betreft bepaalde doelgroepen wordt gezegd dat sommigen gebaat zijn bij meer aandacht en algemene (preventieve) voorzieningen niet voldoende zijn. Voor deze doelgroepen, zo wordt gezegd, zijn aangepaste voorzieningen nodig of extra activiteiten (bijv. aangepast sporten voor gehandicapten). Verderop in het beleidsplan wordt gezegd dat voorliggende voorzieningen, zoals sporten door mensen met een beperking, gestimuleerd zal worden

Nota Gezondheidsbeleid Zeevang 2013 – 2016

In de gezondheidsnota worden een aantal interventiedoelstellingen gezond gewicht benoemd. Eén van deze doelstellingen is: *‘Onderzoek naar hoe sportverenigingen meer kunnen betekenen voor*

---

¹ Kantelen staat voor in gesprek gaan met de burger om, uitgaande van de eigen mogelijkheden, te komen tot ondersteuning die bijdraagt aan kunnen blijven ‘meedoen’ in de samenleving. Zo kan de uitvoering van de compensatieplicht veel vaker leiden tot ondersteuning die gevonden wordt in de wijk, dichtbij huis en met vrijwillige inzet. Individuele voorzieningen worden pas verstrekt als er geen andere oplossingen zijn. (bron: rapportage ‘Kantelen in de praktijk’ van Vereniging van Nederlandse Gemeenten).

basisonderwijs (jeugdbeleid)'. Daarnaast wordt er deelgenomen aan het samenwerkingsverband aangepast sporten.

Nota leefstijl Edam-Volendam 2013 – 2016 (gezondheidsbeleid)

Er wordt veel gerefereerd aan de rol van sportverenigingen. Met betrekking tot alcoholgebruik wordt de sportvereniging een belangrijke rol toegedicht. Er zijn een aantal projecten gaande in samenwerking met onderwijs, GGD, CJG, dieetpraktijken en het lokaal sportbedrijf: Ik Lekker Fit, Billy's sport project en Fitkidzz. Sporten en bewegen spelen hierbinnen een belangrijke rol.

Verderop wordt gesproken over het signaleren van gezondheidsproblemen zoals overgewicht bij kinderen. Trainers van sportverenigingen worden hier, met andere intermediairs, een belangrijke signaleringsfunctie toegedicht.

Nota positief jeugdbeleid Edam-Volendam 2013 – 2016

Bij de 'visie op de samenleving' wordt het volgende geschreven: *'Met een groot deel van de inwoners gaat het goed, en dat willen we zo houden. Deze inwoners (85%) halen wat zij nodig hebben in principe uit alle reguliere (preventieve) voorzieningen van de gemeente. Hoe meer mensen hiervan gebruik maken, hoe minder kans dat zij terecht komen bij zwaardere (dure) hulpverlening. U kunt hierbij denken aan onderwijs maar ook de activiteiten van de sportkoepel, het Club- en buurthuiswerk en de opvoedingsondersteuning vanuit het CJG'*.

Er wordt gesproken over een stimulerende omgeving voor jeugd, die niet alleen uit opvoeders bestaat. Ook faciliteiten als speelplekken, sportaccommodaties en bibliotheken zijn van belang. In de jeugdnota staan een aantal aanbevelingen genoemd, die gebaseerd zijn op een inventarisatie 'positief jeugdbeleid'. Eén van deze aanbevelingen luidt als volgt: *Mogelijkheden onderzoeken voor een stimuleringsprogramma op gebied van sport en andere jeugdactiviteiten*. Vervolgens wordt de stand van zaken benoemd, waarbij wordt aangegeven dat er een sportstimuleringsprogramma loopt: Billy's sport project.

Daarnaast wordt het belang van integraliteit beschreven. Er wordt gezegd dat jeugdbeleid enorme raakvlakken heeft met vrijwel alle beleidsterreinen, maar in het bijzonder met onderwijs, sport en leefstijl.

De sportvereniging wordt ook hier als een belangrijke vindplaats benoemd. Er moet gebruik gemaakt worden van zogenaamde satellieten: plekken waar de doelgroep veel komt ('aansluiten bij bestaande locaties'). Dit om de laagdrempeligheid te vergroten. Wel wordt benoemd dat hier vooralsnog geen prioriteit aan gegeven is (voornamelijk doordat het flinke, financiële, investering is).

Speelruimtebeleid 2010 - 2014

In het speelruimtebeleid worden voorzieningen gedefinieerd als zijnde alle voorzieningen in de openbare ruimte die uitnodigen om te spelen. Buiten de klassieke speeltoestellen zijn dit bijvoorbeeld ook trapveldjes, skatebaan/skateveld Singel en het Cruyff Court. Het doel wat gesteld wordt in het beleidsplan is dat in 2015 alle speelplekken voldoen aan de nieuwe eisen, zoals die vermeld staan in het beleidsplan.

Het doel van het speelruimtebeleid wordt als volgt omschreven: *'De gemeente biedt haar inwoners aantrekkelijke speelplekken voor alle leeftijdsgroepen. Deze speelplekken zijn qua aanbod en beheer optimaal in orde. Kinderen moeten volop kunnen spelen; speelplekken moeten een uitdaging bieden, goed bereikbaar en veilig zijn.'*

De effecten van buiten spelen zijn niet op één hand te tellen en vormen een goede basis voor het verdere sportleven van de kinderen. Buitenspelen is de meest laagdrempelige vorm van sportdeelname en stimuleert verdere deelname aan georganiseerde sport. Ook de motorische ontwikkeling van het kind wordt (sterk) verbeterd.

Visie op Kunst en Cultuur 2013 – 2016

Kunst en cultuur wordt éénzelfde functie als sport toegedicht. Kunst en cultuur kan een middel zijn om kwetsbare inwoners te stimuleren om zo lang mogelijk mee te doen en zich te ontwikkelen, ieder op zijn/haar eigen niveau. Vervolgens wordt er gerefereerd aan de WMO en de hulpvraag van cliënten. Bij een hulpvraag wordt verwacht dat in eerste instantie de persoon zelf nagaat wat hij/zij kan doen en wie kan helpen vanuit het sociale netwerk (buurt, culturele instelling, sportvereniging of familie).

In het cultuurprogramma 2013 – 2016 is de ambitie benoemd om op beleidsmatig niveau nadere aanpassing en afstemming met ander gemeentelijk beleid plaats te laten vinden. Zo kunnen het cultuurbeleid en sport- en beweegbeleid op elkaar inspelen en elkaar versterken. Een voorbeeld van aansluiten op sportbeleid met culturele activiteiten zou een uitbreiding van de kennismakingslessen op basisscholen kunnen zijn met theater en schilder activiteiten.

In bovenstaande nota is er ook ruimschoots aandacht voor sport. Er wordt een hoofdstuk gewijd aan thema's die meer aandacht verdienen. Hierbij wordt de verbinding tussen sport en kunst & cultuur benoemd, zoals dans en theater. Er wordt benoemd dat er veel overeenkomsten zijn. Ontspanning, plezier, passie, trainen en teamvorming worden als overeenkomsten gezien. De organisatie van de Nederlandse sport is, onder de paraplu van NOC*NSF, goed georganiseerd. De cultuurwereld is daarentegen veel meer versnipperd.

Om sport en kunst & cultuur te verbinden is het noodzakelijk klein te beginnen en mensen de ogen te openen. Er wordt een belangrijke rol toegedicht aan sociaal cultureel werk, culturele verenigingen, scholen en sportverenigingen. Tools die benoemd worden zijn accommodaties, vrijwilligers, leden, subsidies en professionals. Als deze bij elkaar gebracht worden kunnen er mooie dingen ontstaan.

Sport in het sociaal domein

Voor het beleidsterrein armoede zal in november de nota armoede worden besproken en naar verwachting worden vastgelegd. Voor onderwijs zal een onderwijsagenda worden opgesteld met daarin de gewenste ontwikkeling om afstemming te krijgen wanneer de gemeente en de betrokken organisaties als SMD en GGD het onderwijs willen benaderen en waarvoor. Op die manier komt er meer afstemming en wordt het onderwijs niet voor alles los en soms meerdere malen vanuit verschillende kanten benaderd.

Ook zal worden bekeken hoe de gemeentelijke invulling ten aanzien van het zwemonderwijs effectiever en efficiënter kan worden vormgegeven. In overleg met de basisscholen en het zwembad zal worden bepaald welke opzet van het zwemonderwijs het meest tot haar recht komt om de zwemvaardigheid te verbeteren en onderhouden binnen het basisonderwijs. Hoewel het Zwem ABC niet het doel op zich is, is het uitgangspunt wel dat er een vangnet is voor kinderen die nog geen A Diploma hebben. Dat is nu ook het geval en dient in de eventuele nieuwe opzet ook weer terug te komen.

Uiteraard liggen er in de uitvoering al diverse verbindingen op deze terreinen. Voorbeelden hiervan zijn:

- Gemeentelijke minimaregeling, gemeentelijke vouchers die gebruikt kunnen worden voor ondersteuning in de financiering van een lidmaatschap bij een sport- of culturele verenigingen.
- Inzet van combinatiefunctionarissen binnen onderwijs zoals de Sportieve kennismakingslessen tijdens de gymles

De gemeente heeft de wens om (een aantal) schoolpleinen, ook na schooltijd, openbaar te maken. Dit zou betekenen dat het aantal speelruimtes zou vergroten wat vervolgens het bewegen na schooltijd zou kunnen bevorderen. In de nieuwe nota speelruimtebeleid zal hier verder op worden ingegaan. Daarbij zal gelet worden op de wenselijkheid, de voordelen, maar ook de nadelen en risico's.

Binnen de gemeente bestaat er een ambtelijk SOC-overleg. Dit staat voor sport, onderwijs en cultuur. De gemeente denkt na over manieren waarop sport, kunst en cultuur kan samenwerken, elkaar kan versterken en gericht aanbod in de markt kan stimuleren. Hierbij focust de gemeente op de schoolgaande jeugd in de leeftijd 4-18 jaar.

Naast het SOC-overleg is er ook een Sport-Wmo-leefstijl overleg. Hierin komen zaken ten aanzien van sport en bewegen aan de orde in relatie met gezondheid, een gezonde levensstijl en kwetsbare groepen. Een belangrijk aandachtspunt in dit overleg is het creëren van een veilig sportklimaat. Het werken met vrijwilligers is een waardevol en onmisbaar begrip in de sportwereld. Hierbij dient wel aandacht te zijn voor een veilige omgeving, zeker wanneer gewerkt wordt met kwetsbare groepen. Het inbedden van vrijwilligersbeleid met daarin omgangsregels gericht op het bevorderen van wenselijk gedrag (en voorkomen van onwenselijk gedrag) draagt daaraan bij. Verenigingen die dergelijk vrijwilligersbeleid binnen hun vereniging inbedden/implementeren zijn zich bewust van en dragen bij aan een veiliger sportklimaat. Onderdeel hiervan is ook het aanvragen van een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG).

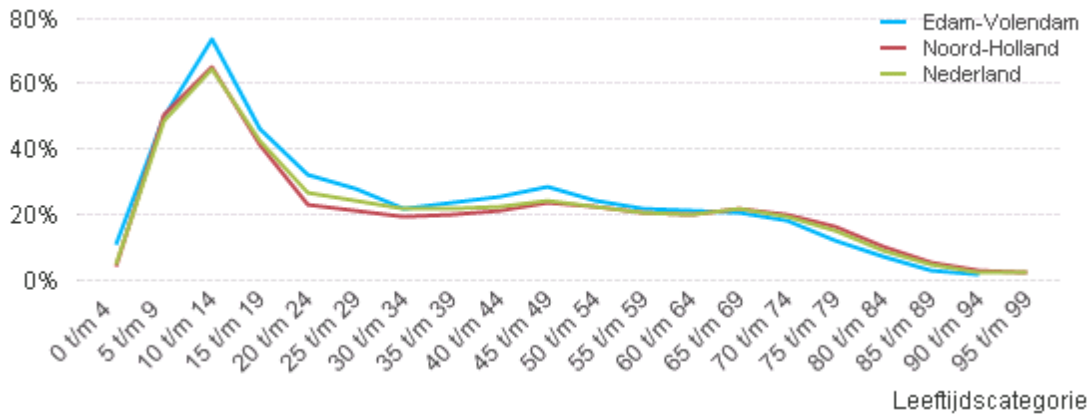
Trends en ontwikkelingen

Lokale sportparticipatie

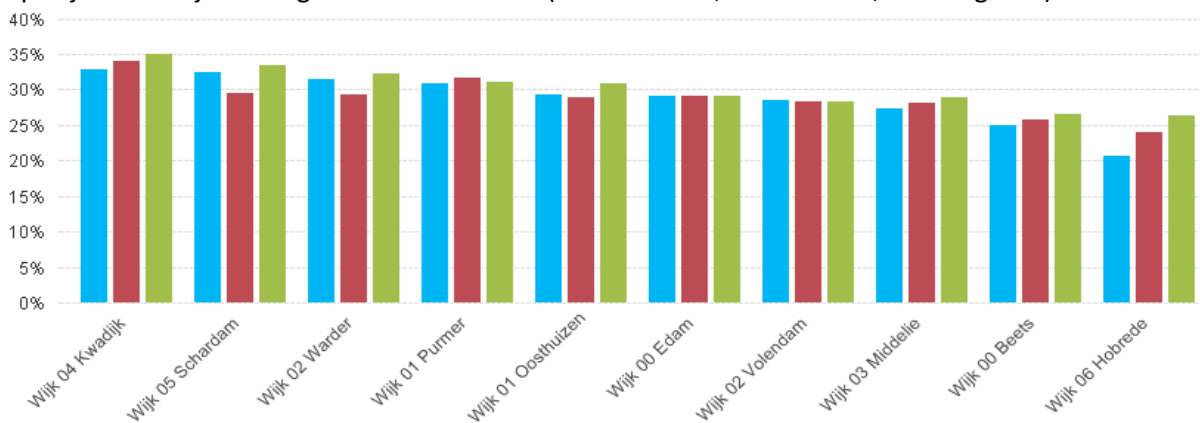
NOC*NSF heeft in 2015 een KISS-rapportage (Kennis en Informatie Systeem Sport) opgesteld voor de voormalige gemeente Edam-Volendam. Bij het opstellen van deze nota bleek er weinig informatie paraat te zijn over het sportbeleid en/of de resultaten hiervan specifiek betreffende de voormalige gemeente Zeevang.

De KISS-rapportages laten zien dat er relatief veel mensen lid waren van een sportvereniging. In 2015 was 29,4% van de gehele bevolking van de voormalige gemeente Edam-Volendam lid. In 2014 en 2013 was dit respectievelijk 29,1% en 29,5%. Deze percentages zijn aanzienlijk hoger dan het gemiddelde in Nederland (25,8% in 2015). Tot het 60^e levensjaar sporten alle leeftijdscategorieën in Edam-Volendam (per 5 jaar) gemiddeld meer dan in Nederland, met een grote uitschieter bij 10-15 jaar (verschil van 12 á 13 procent).

Vergelijking ledenpercentage gemeente Edam-Volendam, provincie Noord-Holland en Nederland (2015)

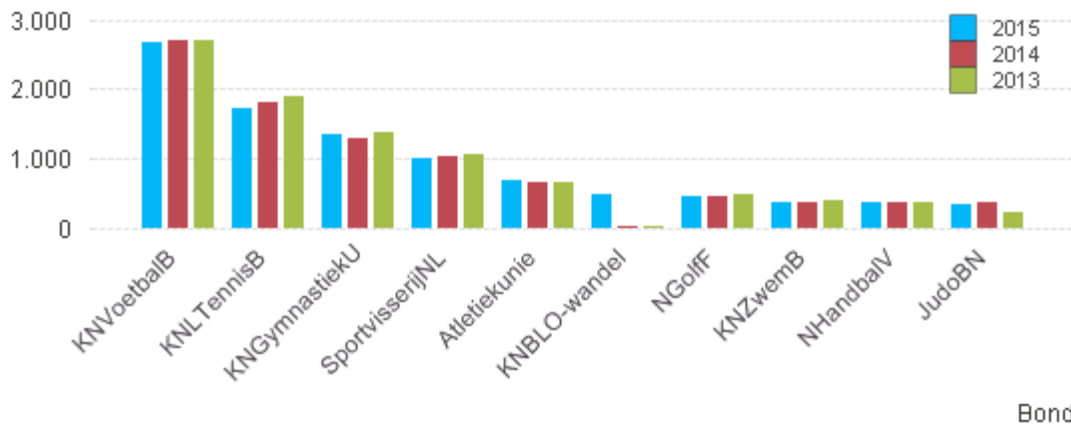
Op wijkniveau zijn de volgende trends te zien (2015 = blauw, 2014 = rood, 2013 = groen).

Wijk	2015	2014	2013
Wijk 04 Kwadijk	32,7%	34,0%	35,1%
Wijk 05 Schardam	32,4%	29,5%	33,3%
Wijk 02 Warder	31,5%	29,4%	32,2%
Wijk 01 Purmer	30,9%	31,6%	31,2%
Wijk 01 Oosthuizen	29,3%	28,9%	30,9%
Wijk 00 Edam	29,1%	29,0%	29,1%
Wijk 02 Volendam	28,5%	28,3%	28,4%
Wijk 03 Middellie	27,4%	28,2%	28,9%
Wijk 00 Beets	25,0%	25,7%	26,5%
Wijk 06 Hobrede	20,6%	24,0%	26,4%

De 10 meest populaire sporten in de voormalige gemeente Edam-Volendam in 2015 waren voetbal, tennis, gymnastiek, sportvissen, atletiek, wandelen, golf, zwemmen, handbal en judo. De KNBLO-wandelsportorganisatie NL en de Nederlandse Wandelsport Bond (NWB) zijn gefuseerd tot de Koninklijke Wandel Bond Nederland. De gegevens van deze bond staan in 2015 onder de naam van KNBLO-wandelsportorganisatie. Dit is dus een 'optelling' van de KNBLO en NWB samen. Er lijkt sprake te zijn van een grote stijging, omdat voor de jaren 2014 en 2013 niet is getoond wat het aantal leden van de NWB was.

Trend top 10 sportbonden in de gemeente Edam-Volendam

Landelijk trends en ontwikkelingen²

Landelijk worden voor de periode tot 2030 de volgende trends en ontwikkelingen waargenomen. Sport en bewegen is steeds minder gebonden aan tijd, plaats en een vereniging. Vaak kiezen sporters ervoor om zelfstandig of in kleine, zelfgeorganiseerde groepen te sporten, op momenten dat het hen uitkomt. Hierbij maken ze gebruik van de openbare ruimte. Ook het groen in en rondom de stad worden steeds vaker gebruikt hiervoor.

De sportdeelname blijft landelijk gezien de komende jaren gelijk. De toename van het aandeel ouderen (die minder sporten) en de stijging van het algemene opleidingsniveau (waardoor er meer gesport wordt) houden elkaar in evenwicht. Mensen met een handicap zijn meer gaan sporten, maar ondanks dat is er nog steeds een groot verschil met mensen zonder een handicap. Daarnaast is nog steeds zichtbaar dat de sportdeelname onder mensen met een lage sociaaleconomische status ver achterblijft.

Het aandeel mensen dat lid is van een sportvereniging is min of meer gelijk gebleven ondanks een lichte stijging van sportdeelname; het aantal sportverenigingen neemt daarentegen af, met als gevolg een toenemend ledenaantal per vereniging (schaalvergroting). Leden van een club zijn daarentegen steeds minder vaak vrijwilliger en vragen daarnaast om steeds meer flexibiliteit.

Met betrekking tot onderwijs worden met sport de banden aangehaald, zo ook met zorg en welzijn (op wijkniveau). Sportverenigingen spelen hierop in. De rol en inzet van combinatiefunctionarissen en buursportcoaches is hierin onmiskenbaar en leidt tot een beter verbinding tussen de verschillende sectoren. Daarnaast is een afname te zien van het aantal uren dat kinderen bewegingsonderwijs krijgen, en het bewegingsonderwijs dat kinderen krijgen van vakleerkrachten neemt niet toe (kwaliteit vraagt dus nog steeds om verbetering). MBO-leerlingen hebben daarnaast gemiddeld gezien een sportachterstand ten opzichte van hoger opgeleiden.

Technologisering is een probleem bij jongeren wat er voor zorgt dat jongeren eerder gaan gamen en sociale media gaan gebruiken, dan te bewegen of te sporten buiten. Dit in tegenstelling tot eerdere generaties (verstoppertje spelen, voetballen, etc.). Daarnaast zitten Nederlanders veel op school, maar ook op hun werk (en zijn ze dus letterlijk minder in beweging dan vroeger). Des te belangrijker is het daarom dat er meer aandacht komt voor fysieke activiteiten (en goed bewegingsonderwijs).

² Rapportage sport (Sociaal en Cultureel Planbureau – 2014) en www.allesoversport.nl

Daar waar technologisering zijn nadelen heeft, heeft het ook zijn voordelen: de intrede van beweegapps. Er bestaan veel verschillende beweegapps die mensen verleiden, stimuleren en monitoren bij het bewegen en/of sporten. Daarnaast zijn interactieve speeltoestellen ook op steeds meer plekken te zien en worden ze gebruikt als tegenhanger van alle online games.

Nieuwe sporten zijn in opkomst waarbij de totaalbeleving belangrijk is. Sportevenementen zoals color- en mud-runs, toertochten en marathons worden steeds populairder. Dit zijn tegenhangers en concurrenten voor de sportvereniging. Voor algemeen sportend Nederland is het een positieve ontwikkeling, van de traditionele sportclubs vraagt het meer om leden te blijven trekken (vernieuwend en innovatief sportaanbod bijvoorbeeld).

De rol van de lokale overheid op het gebied van sport verandert. Bezuinigingen, kerntakendiscussies, herindelingen en andere factoren zorgen ervoor dat de lokale overheid keuzes moet maken over de inzet op sport en bewegen. De inzet van sport 'als middel' (in plaats van als doel) staat steeds vaker centraal bij gemeenten, net zoals de samenwerking tussen sport- en andere maatschappelijke organisaties.

Totstandkoming nieuwe nota

Voorafgaand aan het opstellen van deze beleidsnota is een inventarisatie uitgevoerd onder de sportverenigingen. De uitkomsten van deze inventarisatie staan beschreven in de paragraaf 'Uitgangspositie'. Daarnaast hebben diverse bijeenkomsten plaatsgevonden met het sportplatform. De leden van het sportplatform vertegenwoordigen de lokale sportwereld en hebben vanuit diverse invalshoeken meegedacht bij het opstellen van de nieuwe nota.

Gemeentelijke visie

Binnen het Sociaal Domein zijn de ambities, kernwaarden en kaders verwoord die ook in de sportnota zijn verankerd. Zo is de inclusieve samenleving de centrale ambitie die ook in de missie binnen de sportnota als centraal uitgangspunt geldt. Onderliggende doel is om een samenleving te creëren waar de inwoners zich gezond en gelukkig voelen en waarbij sport en bewegen een onderdeel is van de (dagelijkse) activiteiten om dat te bereiken. De integrale benadering van deze nota zorgt ervoor dat iedereen kan meedoen en aan de kwetsbare groepen kansen worden geboden om samen met elkaar gezond en kansrijk op te groeien en oud te worden. Of het nu gaat om de jonge jeugd kennis te laten maken met verschillende sporten, de opgroeiende jeugd een sportieve vrijetijdsbesteding te bieden of de senioren van de gemeente te blijven betrekken bij sportieve activiteiten zowel als deelnemer en/of als vrijwilliger. Om dit te bereiken zorgen wij ervoor dat de infrastructuur (faciliteiten) voldoende op orde is en ondersteunen die groepen die dat nodig hebben en willen om deel te nemen binnen de sport.

Waar voorheen in sportnota's veelal gesproken werd over sportstimulering, staat tegenwoordig de verbinding met het sociaal domein centraal (Integrale benadering). In deze nota gebruiken we daarvoor de term 'beweegbeleid'. Meedoen staat voorop en het is wenselijk dat jonge inwoners de ruimte krijgen om kennis te maken met een divers sportaanbod, waardoor zij in staat worden gesteld om later zelf de keuze te maken voor een sport die bij hen past. De gemeente Edam-Volendam vindt het wenselijk om komende jaren naast de bestaande stimulering vooral mensen die begeleiding of een stimulans nodig hebben om in beweging te komen, extra te ondersteunen en/of stimuleren, zodat iedereen mee kan doen.

Allerlei sportaanbieders kunnen bijdragen aan de in deze nota gestelde ambities en doelen. De gemeente maakt hierbij onderscheid tussen commercieel aanbod en maatschappelijk aanbod. Hoewel de gemeente ook bij commerciële partijen aanbod kan inkopen, dient hierbij wel rekening gehouden te worden dat dit geen verstoring op de markt teweeg brengt.

Naast de ambities en doelen ten aanzien van het nieuwe beweegbeleid blijft de gemeente het belangrijk vinden om de huidige mate van sportstimulering minimaal op gelijk niveau te houden. De bestaande mogelijkheden hiervoor blijven dan ook in tact en worden op sommige onderdelen zelfs uitgebreid. De combinatie van bestaande sportstimulering en nieuwe initiatieven op het gebied van beweegbeleid, wordt in deze nota gesproken over 'sport- en beweegbeleid'.

Het streven naar een participatiesamenleving (de inclusieve samenleving) heeft gevolgen voor sport- en beweegaanbieders en de rol van de gemeente. Het wordt voor sportaanbieders (zowel sportverenigingen, commerciële sportorganisaties en kleine sportinitiatieven) steeds belangrijker om meer en meer zelf initiatief te nemen en in te spelen op de behoefte en/of vraag van burgers of groepen. Enerzijds hebben alle inwoners en organisaties steeds meer de verantwoordelijkheid om te kijken naar en te zorgen voor zijn/haar burens, vrienden en familie. Anderzijds is er in Nederland al enkele jaren sprake van een lichte daling ten aanzien van lidmaatschappen van een sportvereniging³.

Voor het bestaansrecht van sportverenigingen in Nederland en in onze gemeente is het van belang om deze daling te stagneren en/of om te draaien. Om dit te bewerkstelligen kunnen sportverenigingen kansen benutten door sportaanbod beter aan te laten sluiten op de wensen van specifieke doelgroepen. Een voorbeeld hiervoor, die ook in deze nota naar voren komt, is om als alternatief voor 'zitjes' voldoende (sport)activiteiten aan te bieden voor de jeugd van 13-18 jaar. Dit komt voort uit het IJslands Model waar op dit gebied goede resultaten zijn behaald in sportdeelname en ook op de preventie van alcohol en drugs gebruik in deze doelgroep.

Dit vraagt ook een flexibiliteit van de gemeente die ondernemend en wendbaar moet kunnen zijn. De gemeente Edam-Volendam vertaalt dit in deze sportnota. In dit hoofdstuk worden de aspecten van het toekomstige beleid van de gemeente Edam-Volendam beschreven. Hierbij wordt aangesloten bij de bestaande Sportvisie Doeners & Talenten.

Missie

'Inwoners van de gemeente Edam-Volendam zijn zelfstandig ofwel met ondersteuning in staat om op eigen niveau, initiatief en behoefte op verantwoorde wijze aan sport en bewegen mee te doen.'

De gemeente heeft hierin vijf rollen:

- Faciliteren

Om alle inwoners de gelegenheid te geven om te sporten en/of bewegen faciliteert de gemeente voldoende, kwalitatief goede en toegankelijke sportaccommodaties en een sportieve buitenruimte. Dit met tot doel om iedereen mee te kunnen laten doen en gezond en kansrijk te kunnen opgroeien.

- Ondersteunen

Inwoners die zelf (nog) niet in staat zijn om te gaan sporten/bewegen worden door de gemeente ondersteunt bij het maken van een keuze en/of de toeleiding naar sportaanbod. Iedereen kan meedoen. Sportaanbieders hebben een belangrijke rol binnen de gemeente. De gemeente waardeert de inzet van sportaanbieders zeer en ondersteunt sportaanbieders daarom door middel van expertise, kennisdeling en informatievoorziening. Voor elkaar en met elkaar.

- Stimuleren

De gemeente wil stimuleren dat sportaanbieders, die zich bewust zijn van hun maatschappelijke rol, naast het reguliere sportaanbod ook sport-/beweegaanbod gaan aanbieden aan inwoners die zelf (nog) niet in staat zijn om te gaan sporten/bewegen of de weg daarnaartoe (nog) niet weten te vinden. De gemeente wil sportverenigingen stimuleren om sportevenementen te organiseren om een zo aantrekkelijk mogelijk sportaanbod te hebben.

---

³ Lidmaatschappenrapportage (NOC*NSF 2015)

- Verbinden

De expertise en kennis, aanwezig binnen de gemeente bij sportaanbieders, (sport)organisaties, zorg- en welzijnsorganisaties, het onderwijs, bedrijfsleven en de gemeente, is enorm. De gemeente draagt bij aan het tot stand brengen van goede samenwerkingsverbanden.

- Inspireren

Inspirerende voorbeelden bieden hoop en toekomst. De gemeente wil inspirerende voorbeelden gebruiken om meer inwoners te enthousiasmeren en stimuleren om te gaan sport/bewegen.

Naast de gemeente hebben de inwoners van de gemeente Edam-Volendam ook zelf een rol in het bewerkstelligen van de gestelde ambities en doelen. Binnen een participatiesamenleving neemt iedereen die dat kan verantwoordelijkheid voor zijn of haar eigen leven en omgeving, zonder hulp van de overheid. Deze verantwoordelijkheid geldt ook voor lokale organisaties.

Het sportbeleid van de gemeente Edam-Volendam bevat vier belangrijke pijlers. Allereerst wordt de pijler 'Voorzieningen' beschreven, daarna het 'Sport- en beweegbeleid'. De derde pijler betreft 'Topsport' en de laatste 'Sportevenementen'.

Doelstellingen

Voorzieningen

De gemeente vindt het haar verantwoordelijkheid om alle inwoners in de gelegenheid te stellen om te kunnen sporten/bewegen. Hiervoor is het van belang dat er voldoende sportaccommodaties en sportieve buitenruimte binnen de gemeente is en deze tevens van voldoende kwaliteit is. De sportaccommodaties en de sportieve buitenruimte dient uit te nodigen om te gaan sporten/bewegen. Denk bij de sportieve buitenruimte bijvoorbeeld aan geasfalteerde fiets- en wandelpaden, zodat ook wielrenners en skeelers hier prettig kunnen bewegen. Binnen de gemeente houden de afdelingen RO (Ruimte Ontwikkeling) en OW (Openbare Werken) en de sectie Vastgoed zich bezig met ontwikkeling van gebouwen en buitenruimte. Ten aanzien van gemeentelijke sportaccommodaties is het wenselijk om te komen tot een nauwere samenwerking tussen en met deze afdelingen.

In de sportvisie (2008) is destijds het belang van ongeorganiseerde sportbeoefening onderschreven. De gemeente werd niet primair verantwoordelijk gesteld voor de organisatie of financiering, maar werd wel verantwoordelijk gehouden in voorwaardenscheppende zin, bijv. via het beleid inzake de ruimtelijke ordening. In de sportvisie is beschreven dat *'rekening dient te worden gehouden met voldoende ruimte en gelegenheid voor sport en beweging. Denk bijvoorbeeld aan voldoende speelplaatsen en trapveldjes in de buurt, schoolpleinen in de wijk en sportvelden en sportaccommodaties in de kernen.'*

Met betrekking tot het nieuw ontwikkelen, renoveren, onderhouden, toegankelijk (en laagdrempelig) maken van en verduurzamen van sportaccommodaties heeft de gemeente een faciliterende rol. De gemeente biedt deze voorzieningen aan en/of stelt deze beschikbaar. Inspirerende voorbeelden die op korte termijn zullen worden gerealiseerd zijn de nieuwbouw van sporthal de Seinpaal in relatie met de renovatie van het Zwembad de Waterdam en de nieuwbouw van een Turnaccommodatie in de Broekgouw.

Kwantiteit sportaccommodaties

Met betrekking tot de kwantiteit hanteert de gemeente de richtlijnen die worden uitgegeven door Nederlandse sportbonden die zijn aangesloten bij NOC*NSF. Deze richtlijnen benoemen bezettingsgraden en/of capaciteitsberekening van sportaccommodaties (respectievelijk binnen- en buitensportaccommodaties). Uit de resultaten van de inventarisatie (benoemd in hoofdstuk 3) blijkt

dat in 2016 7 sportverenigingen aangeven te maken te hebben met een capaciteitstekort (tekort aan beschikbare sportaccommodaties).

Wanneer er behoefte is aan meer ruimte op een sportaccommodatie wordt allereerst gekeken of deze ruimte kan worden gevonden binnen de vaste accommodatie en zodoende de bezettingsgraad en/of capaciteit kan worden verhoogd. Daarna wordt gekeken of er elders binnen de gemeente nog ruimte beschikbaar is. De kernen Edam en Volendam zijn compact en dusdanig dichtbij elkaar dat de afstand tussen sportaccommodaties geen beperkende factor zal zijn. Het gebied Zeevang kent meerdere kernen ligt verder van de meer gecentreerde kernen Edam-Volendam vandaan en behoeft hierin een soepeler beleid. Pas wanneer er binnen de gemeente geen bestaande locatie kan worden gevonden als alternatief wordt kan concreet worden gesproken over nieuwbouw.

De betrokken sportverenigingen dienen in dit geval aan te moeten tonen wat hun ambitie en ontwikkeling is gelet op landelijke ontwikkelingen, de gemeentelijke groei/krimp en de capaciteitsbehoefte over 5 tot 10 en 15 jaar. Hierbij sluiten de richtlijnen aan op de capaciteitsberekening binnen het onderwijs voor tijdelijke bouw, semipermanente en permanente bouw van klaslokalen.

De gemeente streeft naar voldoende sportaccommodaties conform de richtlijnen van nationale sportbonden aangesloten bij NOC*NSF (op basis van bijvoorbeeld bespelingsnorm).

- Een structurele behoefte aan meer sportaccommodaties mag, zonder duidelijk toekomstperspectief van daling, niet langdurig bestaan.
- Er wordt minimaal 1 keer per 4 jaar aan inwoners gevraagd of het ontbreken van een passende sportaccommodatie reden is geweest om niet te gaan sporten/bewegen en welk soort accommodatie dit dan betreft (onder andere via het regionale Omnibus onderzoek).
- Voor het ter beschikking stellen van accommodaties gelden binnen de gemeente Edam-Volendam de volgende richtlijnen:
  1. De huurder heeft geen aanspraak op 'verkregen rechten' in voorgaande jaren
  2. Een structurele aanvraag gaat voor een incidentele aanvraag
  3. Verenigingen hebben voorrang op particuliere gebruikers
  4. Wedstrijd(top)sport gaat voor recreatiesport
  5. Wedstrijd gaat voor training
  6. Verenigingsjeugd heeft voorrang (tot 20.00 uur)
  7. Het onderwijs zorgt zo veel mogelijk dat de bewegingslessen in de ochtend plaats vinden.

De gemeente Edam-Volendam streeft naar voldoende sportaccommodaties en buitenruimte ingericht om sportief te bewegen, zodat inwoners in staat zijn om te gaan sporten en/of bewegen. Echter zit er wel een grens aan de diversiteit die de gemeente aanbiedt. Het is niet mogelijk om als gemeente te voorzien in alle individuele wensen. Wanneer de wens voor een sport specifieke accommodatie aanwezig is wordt het regionale aanbod, afzetmarkt en de mate waarin een accommodatie rendabel kan zijn meegenomen in de afweging.

Kwaliteit sportaccommodaties

Voorzieningen, zowel sportaccommodaties als de sportieve buitenruimte, worden in basis door de gemeente gebouwd, gerenoveerd en onderhouden conform de norm die past bij sportbeoefening op lokaal en/of regionaal niveau. Deze richtlijnen zijn beschreven door de sportbonden, aangesloten bij NOC*NSF.

De gemeente Edam-Volendam heeft echter al vele jaren sportverenigingen en sporters die op nationaal of zelfs internationaal niveau presteren. Hierdoor zijn diverse sportaccommodaties gebouwd, gerenoveerd en worden onderhouden op basis van de norm voor sportbeoefening op (inter)nationaal niveau. De gemeente behoudt deze sportaccommodaties in de toekomst op hetzelfde niveau, mits de sportieve prestaties hiertoe aanleiding geven. Op het moment dat besloten moet worden over nieuwbouw of renovatie worden meerjarige sportprestaties (en ambities) meegenomen in de afweging welke kwaliteitsnorm zal worden gehanteerd. Met betrekking tot het onderhoud kan de gemeente in een eerder stadium beslissen het onderhoudsniveau naar boven of beneden aan te passen wanneer sportprestaties hier aanleiding toe geven. Hierbij zal altijd vooraf overleg plaatsvinden met de betrokken sportverenigingen.

De gemeente streeft naar sportaccommodaties welke kwalitatief voldoen aan de norm voor sportbeoefening op lokaal/regionaal niveau, conform de richtlijnen van nationale sportbonden aangesloten bij NOC*NSF. Hierbij wordt het 'Handboek sportaccommodaties' en de 'sportvloerenlijst' als richtlijn gehanteerd. Deze punten dienen te gelden binnen het te ontwikkelen vastgoed beleid door de sectie Vastgoed in samenspraak met de sectie Ontwikkelingen en Projecten.

- Bij de beoordeling van een verzoek voor een hogere kwaliteitsnorm worden meerjarige sportprestaties (en ambities) van de betrokken sportverenigingen meegenomen in de afweging.
- De onderhoudsnormen sluiten aan bij de hierboven gestelde kaders. Deze kunnen op verzoek van zowel de sportvereniging als de gemeente tussentijds worden aangepast op basis van meerjarige sportprestaties.

Voor de binnensport accommodaties, in eigendom van de gemeente, geldt dat de gemeente verantwoordelijk is voor het sporttechnisch onderhoud. Dit is uitbesteed aan een externe partij. De kantines zijn verpacht aan de sportverenigingen die 'hoofd' huurder zijn. Overdag is er in de sporthallen, in opdracht van de gemeente, een beheerder aanwezig. Deze persoon is verantwoordelijk voor het toezicht en de schoonmaak van de accommodatie. In de avonden en weekenden wordt het beheer overgedragen aan de verenigingen. In de gymzalen wordt structureel schoongemaakt en is incidenteel iemand aanwezig voor de toezicht.

De gemeente en de hoofdgebruikers van gemeentelijke buitensport accommodaties hebben minimaal één maal per jaar een inventariserend overleg over de onderhoudstaken, het meerjarig onderhoudsplan en de bijbehorende investeringen. De gemeente stelt op basis van deze overleggen een onderhoudsplan vast, welke inzicht geeft in de onderhoudstaken en weke partij verantwoordelijk is voor welke onderhoudstaken. Dit onderhoudsplan wordt als bijlage toegevoegd aan de huurovereenkomst. Hierbij geldt als basis principe dat de gemeente verantwoordelijk is voor het onderhoud waarbij de sportverenigingen ondersteuning bieden bij de uitvoering van diverse werkzaamheden.

De gemeente stelt jaarlijks het onderhoudsplan bij voor de betreffende sportaccommodaties.

- De gemeente is verantwoordelijk voor het organiseren/uitvoeren van het onderhoud.

Sportieve buitenruimte

Inwoners van de gemeente Edam-Volendam maken relatief veel gebruik van de sportieve buitenruimte. Tijdens de inventarisatiefase voor deze nota werd veelal genoemd dat het opvalt dat er altijd zoveel mensen aan het wandelen, hardlopen en/of fietsen zijn. 'Het is nooit rustig op straat'. Bij de inrichting van de openbare ruimte dient dan ook rekening te worden gehouden met de wens van inwoners voor voldoende sportieve buitenruimte. Doelen met betrekking tot de kwantiteit en kwaliteit van de sportieve buitenruimte zijn/worden opgenomen in de beleidsnota's speelruimtebeleid en richtlijnen openbare ruimte.

Vanuit het sportbeleid wordt geadviseerd bij nieuwbouw, renovatie of onderhoud van de buitenruimte altijd vroegtijdig na te denken over een sportieve inrichting. Deze dient uit te nodigen om te gaan sporten/bewegen en moet voldoende veilig zijn om gedurende de gehele dag te gebruiken. Een recent voorbeeld van een succesvolle samenwerking tussen de afdelingen Ruimtelijke Ontwikkeling en Sportbeleid is de inrichting van het Park Broekgouw. Hier is bij de planning al rekening gehouden met een sportieve buitenruimte en wordt er een wielervedbaan gerealiseerd, worden paden geasfalteerd zodat inwoners kunnen skeeleren. Door middel van inspraak van burgers (omwonenden) zal de inrichting van sportieve bewegingselementen worden vormgegeven (zoals Freerunning en Calisthenics).

Toegankelijkheid

Toegankelijkheid heeft betrekking op twee aspecten. Enerzijds de openbare toegang tot sportvoorzieningen. Kun je er op ieder moment van de dag gebruik van maken of zit er een groot hek om de sportaccommodatie heen, loop je tegen een dichte deur en kun je er alleen op/in wanneer de beheerder aanwezig is? Anderzijds de toegankelijkheid die betrekking heeft op mensen met een fysieke beperking die gebruik maken van een rolstoel of ander hulpmiddel en gebruik willen maken van de sportaccommodatie.

De gemeente vindt het wenselijk om gemeentelijke binnensportaccommodaties toegankelijker te maken. Hiervoor wordt bij de niet beheerde binnen sportaccommodaties gestart met het gebruik van programmeerbare sleutels. Er wordt geïnvesteerd in een interactief huursysteem waardoor het mogelijk is een sportaccommodatie te gebruiken zonder aanwezigheid van een beheerder. Het interactief huursysteem is te gebruiken door inwoners ouder dan 18 jaar, hiervoor hoeft de gebruiker geen lid te zijn van een sportvereniging. Het interactieve huursysteem dient ervoor te zorgen dat meer inwoners gebruik kunnen/gaan maken van de gemeentelijke sportaccommodaties. De buitensportaccommodaties worden ter beschikking gesteld aan de sportverenigingen, zij hebben voorrang met betrekking tot het gebruik. Gebruik door andere (georganiseerde) groepen wordt in overleg afgestemd. Gebruik door (jonge) buurtbewoners wordt door de sportverenigingen veelal gedoogd mits zij de sportaccommodatie gebruiken waarvoor deze is bedoeld en deze achterlaten zoals zij hem aantreffen.

De gemeente streeft naar toegankelijke sportaccommodaties met als gevolg een toename op het gebied van diversiteit qua gebruikers en een toename van de bezettingsgraad.

Het tweede aspect van toegankelijkheid heeft betrekking op de mate waarin een sportaccommodatie is aangepast op sporters en bezoekers die gebruik maken van een rolstoel of ander hulpmiddel. De meeste sportaccommodaties (sporthallen, zwembad en buitensportaccommodaties) in de gemeente Edam-Volendam zijn reeds toegankelijk voor mensen in een rolstoel. Echter niet alle gymzalen zijn rolstoelvriendelijk, ondanks dat deze wel gebruikt worden door bijvoorbeeld de goalbalvereniging. De gemeente heeft bij renovatie de wens en stelt bij nieuwbouw de eis om richtlijnen die de toegankelijkheid vergroten mee te nemen in het pakket van eisen. Bij een sport specifieke accommodatie wordt bij de afweging voor het toegankelijker maken van de accommodatie eerst gekeken naar het regionale aanbod. Wanneer de behoefte voldoende wordt opgevangen door sport specifieke accommodaties in de regio kan het streven naar meer toegankelijkheid komen te vervallen.

De gemeente streeft er op lange termijn naar dat alle gemeentelijke sportaccommodaties en de sportieve buitenruimte toegankelijk zijn voor mensen met een (fysieke) beperking.

- Bij nieuwbouw van een sportaccommodatie worden richtlijnen die de toegankelijkheid vergroten meegenomen in het pakket van eisen.
- Bij renovatie van een sportaccommodatie worden bekeken of richtlijnen die de toegankelijkheid vergroten kunnen worden meegenomen in het pakket van eisen.
- Bij nieuwbouw of renovatie van een sport specifieke accommodatie wordt eerst bekeken of er behoefte is aan meer toegankelijkheid en of deze niet al in de regio wordt opgevangen.

Duurzaamheid

Sportaccommodaties verbruiken veel energie en de energierekening is daarmee een stevige kostenpost. De afgelopen jaren zijn er landelijk steeds meer initiatieven opgepakt om sportaccommodaties te verduurzamen. Zowel eigenaren als sportverenigingen kunnen profiteren van duurzame sportaccommodaties. Zo blijft er meer geld over voor de sport, komt er minder CO2 in de lucht en stijgt de vastgoedwaarde.

Er zijn veel initiatieven om sportaccommodaties te verduurzamen. De rijksoverheid heeft afspraken in het Nationaal Energieakkoord vastgelegd. Naar aanleiding hiervan is voor de sport- en recreatiesector een Maatregellijst (met een terugverdientijd van minder dan 5 jaar) opgesteld in het kader van de Wet Milieubeheer. Tevens is er een koppeling met de MIA-lijst (milieu-investeringsaftrek) gerealiseerd en is er een subsidieregeling voor de sportsector. Bij de bouw van de nieuwe Sporthal 'De Seinpaal' heeft de gemeente de norm 'bijna energieneutraal gebouw' (BENG) gebruikt. Dit is een mooi voorbeeld waarin de gemeente al inspeelt op verduurzaming van de sportaccommodaties.

De gemeente heeft een werkgroep opgericht die zich bezig houdt met duurzaamheid. Hierin worden de mogelijkheden om de gemeentelijke sportaccommodaties te verduurzamen meegenomen. Naar aanleiding van de uitkomsten uit de werkgroep, wordt een plan van aanpak opgesteld waarin concrete maatregelen worden benoemd die bijdragen aan duurzaamheid binnen de gemeente en specifiek bij sportaccommodaties.

Sport- en bewegbeleid

Sportverenigingen staan aan de basis van het sport- en bewegbeleid. Zij vormen een belangrijke sector waar inwoners elkaar op informele wijze kunnen ontmoeten, met elkaar in gesprek komen en samenwerken aan een prestatie. Sportverenigingen zorgen voor saamhorigheid en verbondenheid. Zij hebben in deze nota dan ook een centrale rol en worden vanuit de gemeente op verschillende manieren ondersteund met inzet en expertise, gestimuleerd middels een financiële impuls en er worden bijeenkomsten gericht op verbinding georganiseerd.

Zoals in de missie is beschreven worden inwoners van de gemeente Edam-Volendam in staat gesteld om op eigen niveau en naar eigen behoefte op verantwoorde wijze aan sport en bewegen mee te doen. Een hele grote groep inwoners is voldoende in staat zelfstandig een keuze te maken om te gaan sporten/bewegen. Vele van hen doen dat ook en zijn lid van een sportvereniging, sporten bij een commerciële sportaanbieder of gaan sporten/bewegen in de sportieve buitenruimte. De gemeente is van mening dat zij geen rol heeft in het ondersteunen of stimuleren van deze individuen die fysiek en mentaal voldoende in staat zijn zelf keuzes te maken.

Uiteraard is er ook een groep inwoners die moeite heeft om in beweging te komen. Dit kan komen doordat zij (nog) niet weten wat er allemaal voor aanbod is en wat het beste bij hen past. Inwoners met een fysieke of mentale beperking of groepen die, om welke reden dan ook, geïsoleerd zijn geraakt en/of zich eenzaam voelen. Zij ervaren het als een uitdaging om aansluiting te vinden in de samenleving en hebben hierin ondersteuning nodig. Binnen het sociaal domein worden deze inwoners veelal aangeduid als kwetsbare groep of specifieke doelgroep. De gemeente Edam-Volendam vindt het van groot belang dat er extra aandacht is voor deze groepen en wil op diverse manieren investeren in het in beweging krijgen van deze groepen.

De gemeente vindt het wenselijk dat sportverenigingen een afspiegeling zijn van de maatschappij en gek genoeg is dat lang niet altijd het geval. Ervaring leert dat er vaak kleine initiatieven zijn voor specifieke groepen en dat deze initiatieven veelal niet zijn ingebed of verbonden aan een 'reguliere' sportvereniging. Daarnaast weten we uit ervaring dat deze initiatieven moeite hebben om van eenmalig initiatief door te groeien naar duurzaam project. De resultaten van de inventarisatie, benoemd op pagina 7/8, verwijzen ook naar deze specifieke groepen.

De gemeente heeft ten aanzien van het sport- en bewegbeleid een ondersteunende, stimulerende en verbindende rol.

Specifieke groepen

Voor het sport- en bewegbeleid van de gemeente Edam-Volendam worden de volgende groepen onderscheiden:

- Jeugd (0 t/m 18 jaar)
- Ouderen
- Mensen met fysieke en/of mentale beperking
- Overige groep, passend binnen de doelen van de nota Sociaal Domein. Denk hierbij aan mensen met een gezondheidsrisico, mensen die terugkeren in de maatschappij vanuit detentie, mensen die re-integreren na afwezigheid door op de arbeidsmarkt, eenzame mensen, mensen die in armoede leven en statushouders.

In de sportvisie (2008) is opgenomen dat *'het gemeentelijke beleid op het gebied van sport en beweging zich dient te richten op de sportbeoefening zoals die wordt georganiseerd door en met de*

lokale sportverenigingen, het onderwijs en het welzijnswerk. Daarbij dient telkens te worden gezocht naar samenwerking met instellingen die zich in onze gemeente richten op de realisering van een 'gezonde samenleving'. Sportverenigingen maken via dit beleid onderdeel uit van het brede algemeen welzijnsbeleid van de gemeente. Via dat beleid kan de onderlinge verwevenheid van overheidsbemoeyenis op alle beleidsgebieden in onze gemeente in kaart worden gebracht.'

Naast het belang van samenwerking binnen het Sociaal Domein vindt de gemeente het van groot belang dat de effecten van initiatieven welke zij ondersteunt gericht zijn op de lange termijn. Om te voorkomen dat (tijdelijke) initiatieven stilletjes stoppen na het beëindigen van gemeentelijke ondersteuning zal de gemeente alleen investeren in initiatieven voor specifieke groepen wanneer deze zijn ingebed of verbonden aan een 'reguliere/bestaande' sportvereniging en/of passen binnen het gemeentelijk (sport)beleid. Het doel van deze maatregel is te komen tot duurzame initiatieven die worden voortgezet nadat gemeentelijke ondersteuning is beëindigd. Vooraf dient er de intentie te zijn om de specifieke groep(en) een vaste plek te geven binnen het reguliere sportaanbod/de sportvereniging. Bij iedere vorm van ondersteuning, stimulering of verbinding van nieuwe initiatieven zal de duurzame inbedding binnen de bestaande sport een vereiste zijn als uitgangspunt.

Naast de duurzame inbedding van initiatieven stelt de gemeente als uitgangspunt dat de initiatieven waarin zij investeert van onderop komen. De gemeente is bereid om te ondersteunen, stimuleren en verbinden wanneer initiatieven, gepaard met enthousiasme, vanuit sportverenigingen/aanbieders zelf komen. Wanneer er geen betrokkenheid is vanuit één of meerdere sportverenigingen heeft de gemeente altijd de mogelijkheid om vanuit eigen initiatief aanbod in te kopen.

Ondersteuning

De ondersteuning die de gemeente in de toekomst wil bieden betreft twee aspecten. Enerzijds wil de gemeente verenigingen op allerlei relevante onderwerpen en vraagstukken ondersteunen, anderzijds wil de gemeente (potentiële) sporters uit specifieke groepen ondersteunen bij de zoektocht naar een passende sport.

Sportverenigingen hebben binnen de gemeente Edam-Volendam een belangrijke positie. Het verenigingsleven bestaat al lange tijd en vervult allerlei sociale functies. De gemeente waardeert dit enorm. Helaas worden sportverenigingen en sportbestuurders steeds vaker geconfronteerd met lastige onderwerpen en sommige sportverenigingen geven aan dat het moeilijk is om het hoofd boven water te houden. De laatste decennia is regelgeving toegenomen, vrijwilligers zijn moeilijker te vinden en leden worden steeds veeleisender. De gemeente Edam-Volendam wil de lokale sportverenigingen haar waardering laten zien en investeert daarom de komende jaren extra in verenigingsondersteuning. Hiermee wordt aangesloten bij de doelstelling uit de sportvisie 'Doeners & Talenten' uit 2008 waarin de gemeente werd geadviseerd te bevorderen dat de ondersteuning van

vrijwilligers zou worden verbeterd met tot doel het bevorderen van de zelfredzaamheid van deze besturen en vrijwilligers.

De gemeente streeft naar meer organisatorisch, financieel en bestuurlijk gezonde verenigingen. Hieraan wordt invulling gegeven door:

- Op verzoek van een sportvereniging biedt de gemeente concrete hands on ondersteuning bijvoorbeeld door de tijdelijke inzet van een combinatiefunctionaris of expert op een specifiek onderwerp.

De gemeente streeft naar meer kennisoverdracht en kennisdeling van en tussen sportverenigingen/sportbestuurders. Dit doet zij door:

- 1 tot 2 maal per jaar kennisbijeenkomsten te organiseren voor lokale sportbestuurders i.s.m. het lokale Sportplatform (adviesraad samengesteld door mensen uit de lokale sport).
- De onderwerpen voor deze bijeenkomst(en) worden aangedragen door de sportverenigingen.

De gemeente wil de groepen die in de vorige paragraaf zijn beschreven extra ondersteunen bij hun zoektocht naar een passende sport. Kennisdeling en informatievoorziening is hierin een belangrijk aspect. De benoemde groepen moeten (actief) geïnformeerd worden over het sport- en beweegaanbod binnen de gemeente en/of regio en moeten in de gelegenheid worden gesteld om kennis te maken met divers sport- en beweegaanbod. Alleen dan worden zij in staat gesteld om een goede en passende keuze te maken.

De gemeente wil zich actief in gaan zetten voor de doelgroep 13 t/m 18 jaar. Ten aanzien van deze leeftijd is geconstateerd dat er op dit moment onvoldoende activiteiten zijn binnen de gemeente en er zijn (bijna) geen activiteiten waarvan de jeugd zelf eigenaar is. Om een goed alternatief te kunnen bieden ten opzichte van diverse problematieken die spelen bij deze leeftijdsgroep (o.a. zitjes) gaat de gemeente de komende jaren investeren in het ondersteunen van het opzetten van extra (sport- en beweeg)aanbod. Een voorbeeld hiervan zou kunnen zijn een carrousel van activiteiten op de zaterdag avond voor de jeugd waarbij ze de ene week kunnen freerunnen, de week erna kunnen darten en de week daarna zaalvoetballen of dansen. Zowel locaties als activiteiten wisselen wekelijks. Op die manier maken ze kennis met meerdere sporten en sportlocaties. Dit zou op verschillende manieren vorm gegeven kunnen worden. Dit aanbod past bij en sluit aan op meerdere doelen van de gemeente binnen het Sociaal Domein.

De gemeente streeft naar een procentuele toename van sport-/beweegdeelname door inwoners die benoemd zijn binnen één van de specifieke groepen. Dit doet de gemeente door:

- Informatie te verzamelen over passend sport- en beweegaanbod en dit actief te delen (middels voorlichting vanuit BSL, Zorgteam, CJG en een Actieve website in samenwerking met uitvoerende sportorganisatie(s)).
- Sportverenigingen/aanbieders, onderwijsinstellingen, zorg- en welzijnsorganisaties middels de inzet van een combinatiefunctionaris te ondersteunen om sport- en beweegaanbod aan te bieden aan specifieke groepen.
- Te investeren in de ontwikkeling van extra (sport- en beweeg) aanbod voor de leeftijdsgroep 13 t/m 18 jaar.
- Een voucher aan te bieden aan jeugdigen uit een gezin dat zich (al dan niet tijdelijk) in een financieel moeilijke periode bevindt (uitwerking en financiering hiervan vindt plaats binnen

het participatiebeleid). Deze voucher kan worden ingeleverd ten behoeve van onder andere sport- en beweegdeelname.

Stimulering

Naast actieve ondersteuning van sportverenigingen/aanbieders en sporters wil de gemeente ook een stimulerende rol vervullen. Onder een stimulerende rol verstaat de gemeente het geven van een tijdelijke financiële impuls. Deze zorgt ervoor dat een sportvereniging/aanbieder, onderwijsinstelling, zorg- of welzijnsorganisatie in staat wordt gesteld een project op te starten of door te ontwikkelen. Bestaande stimulering vanuit de gemeente wordt voortgezet. Daarnaast moeten nieuwe doelen leiden tot meer passend sport- en beweegaanbod voor de specifieke groepen benoemd in dit hoofdstuk.

De gemeente streeft middels een impuls naar een toename in het aantal activiteiten gericht op sport/beweegaanbod voor specifieke groepen, aanvullend of binnen het reguliere sport- en beweegaanbod van sportverenigingen/aanbieders.

Sportverenigingen/aanbieders worden gestimuleerd sport- en beweegaanbod, specifiek gericht op de jongste jeugd 4-12 jaar, aan te laten sluiten op het Athletic Skills model. Het doel van het Athletic Skills Model is om kinderen op jonge leeftijd kennis te laten maken met een divers scala aan beweegvormen waardoor zij motorisch vaardig worden en op een later leeftijd een weloverwogen keuze kunnen maken welke sport het beste past bij hun vaardigheden, wensen en passie.

De gemeente stimuleert sportverenigingen/aanbieders, welke sport- en beweegaanbod richt op basis beweegvormen en motorische vaardigheden, middels een eenmalige financiële impuls/een train-de-trainers workshop.

De gemeente vindt veiligheid op en rond sportverenigingen erg belangrijk. De sportvereniging moet een veilige omgeving zijn, zowel verbaal, fysiek als mentaal. Landelijk is hiervoor het actieplan 'Naar een veiliger sportklimaat' opgezet. De gemeente is van mening dat iedere sportvereniging veiligheid een belangrijk onderwerp moet vinden en de vereniging/leden zelf bewust moeten zijn van alle aspecten die vallen onder veiligheid. Denk hierbij aan scheldende ouders langs de lijn, een vechtpartij, bedreigen van een scheidsrechter, maar ook misbruik van jeugdleden door een trainer.

Naast veiligheid op en rond een sportvereniging vindt de gemeente het van groot belang dat aandacht is voor gezonde voeding. Sportverenigingen kunnen hierin bijdragen door kinderen te informeren over gezonde voeding en gezonde voeding aan te bieden in de sportkantine.

De gemeente wil initiatieven van sportverenigingen die bijdragen aan het creëren van een veiliger sportklimaat en het ontwikkelen van een aanpak voor bewustwording op het gebied van gezonde voeding en bewegen stimuleren. Als extra is het voor deze organisaties mogelijk om in aanmerking te komen voor een gratis VOG voor de vrijwilligers zodra voldaan wordt aan de daarvoor geldende eisen.

Verbinding

Ervaring leert dat kansen, bedreigingen en problematieken vaak niet op één plek bestaan, maar voor vele sportaanbieders binnen de sport herkenbaar zijn. Onderlinge kennisdeling, informatie uitwisseling en samenwerking kan bepalend zijn voor het aangaan van uitdagingen of het zoeken naar oplossingen. De gemeente ziet dat de expertise vaak al beschikbaar is binnen de gemeente,

maar niet iedereen hiervan op de hoogte is. Om meer gebruik te maken van de reeds aanwezige kennis en ervaring wil de gemeente zich inzetten voor meer kennisdeling, informatie uitwisseling, verbinding en samenwerking tussen sportaanbieders en sportbestuurders, maar ook tussen zorg- en welzijnsorganisaties, onderwijsinstellingen, kunst en cultuur organisaties en het lokale bedrijfsleven. Hierbij sluit deze sportnota aan op de sportvisie 'Doeners & Talenten' (2008) waarin stond opgenomen: *'Het college wordt geadviseerd er zorg voor te dragen dat op het beleidsterrein van sport en beweging samenwerkingsverbanden worden aangegaan op aanpalende beleidsgebieden zoals welzijn, gezondheid, onderwijs, jeugdbeleid, ouderenbeleid, gehandicaptenbeleid, etc.'*

De gemeente streeft naar meer onderlinge kennisdeling, informatie uitwisseling en samenwerkingsverbanden tussen sportaanbieders/sportbestuurders en andere sectoren als zorg, welzijn, onderwijs, kunst en cultuur en het lokale bedrijfsleven. Dit doet zij door:

- 1 of 2 maal per jaar netwerkbijeenkomsten te organiseren voor lokale sportaanbieders/sportbestuurders en professionals uit de sectoren zorg, welzijn, onderwijs, kunst en cultuur en het lokale bedrijfsleven.
- Eén maal per jaar een gemeente breed vrijwilligersontbijt te organiseren voor (sport)bestuurders. Onder andere om vanuit de gemeente erkenning en waardering te geven aan alle vrijwilligers die zich inzetten.

Topsport

De voormalige gemeente Edam-Volendam heeft een rijke historie met sporttalenten en topsport(ers) en heeft zich in het verleden op diverse sporten ook ingezet voor een goed topsportklimaat. De voormalige gemeente Edam-Volendam is trots op de titel 'Topsport gemeente van Nederland' uit 2011 en 2013 en wil zich hiermee ook graag blijven profileren. De gemeente ambieert nu en in de toekomst een positief topsportklimaat binnen de gemeente en wenst samen met de topsportverenigingen goede prestaties. De gemeente draagt hieraan bij door het faciliteren van kwalitatief goede en voldoende voorzieningen.

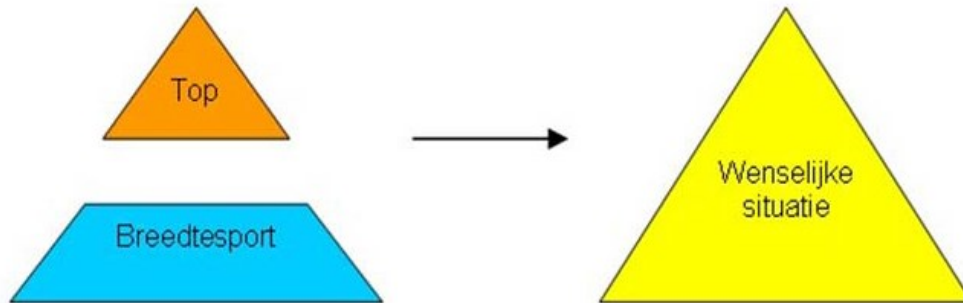
Door topsporters en sporttalenten (conform de norm van NOC*NSF) te huldigen na een succesvolle prestatie en de lokale topsporters en sporttalenten te roemen en publiciteit te geven dienen zij als inspiratie voor de jeugd en inwoners van de gemeente. De gemeente organiseert dan ook jaarlijks een sportgala. Tijdens dit sportgala worden kampioenen gehuldigd en bijzondere vrijwilligers in het zonnetje gezet.

De sportkoepel NOC*NSF kent drie topsport statussen en één talentstatus. Op basis daarvan wordt de ondersteuning aan de sporter bepaald. Deze status wordt door NOC*NSF aan een sporter verleend op voordracht van de Nationale sportbond. NOC*NSF kent de A-status, B-status, HP-status (high-potential) en de talentstatus. Ter illustratie wordt hieronder de definitie van een A-status beschreven:

'Om in aanmerking te komen moet een sporter een mondiale top-8 prestatie leveren tijdens een WK, Olympische Spelen of een ander internationaal topsportevenement dat wat betreft deelnemersveld en geleverde competitie gelijk is aan een WK. Daarnaast kan je een A-status behalen door je te kwalificeren voor de Olympische of Paralympische Spelen.' (bron: www.NOCNSF.nl).

In de sportvisie (2008) was opgenomen: *'Het is daarom dat de werkgroep adviseert om een topsportbeleid te voeren dat er op gericht is dat talenten in onze gemeente zo goed mogelijk tot ontplooiing kunnen komen, de gemeente blijft behoren tot de top van sportiefste gemeenten in ons land en de naamsbekendheid van onze gemeente nog vergroot wordt.'* In de sportnota 'Doeners &

Talenten' (2010-2012) is de ambitie van de gemeente vertaald in onderstaande weergave. Top- en breedtesport moeten niet van elkaar gescheiden zijn, maar aansluiten op elkaar en elkaar versterken.

Schematische weergave bestaande en wenselijke situatie breedtesport en topsport

In de sportnota 'Doeners & Talenten' werd het belang van talentherkenning en het bieden van mogelijkheden voor schoolgaande kinderen wanneer zij topsport beoefenen, benoemd. Deze lijn blijft de gemeente voorzetten en wordt vanuit het sport- en beweegbeleid aangevuld met het streven om kinderen kennis te laten maken met basis beweegvormen en motorische vaardigheden aan te leren aansluitend bij de gedachte vanuit het Athletic Skills Model. Talentherkenning komt veelal voor bij sportverenigingen of op school. De combinatiefunctionarissen die in beide sectoren ingezet worden binnen de gemeente Edam-Volendam zijn de oren en ogen binnen de sport en kunnen talenten begeleiden naar de juiste sportvereniging en begeleiding. Ten aanzien van schoolplichtige talenten blijft de gemeente, conform voorgaande jaren, in overleg treden met de school, ouders, het talent en de sportvereniging/sportbond om te kijken op welke wijze enerzijds kan worden voldaan aan de schoolplicht en anderzijds het talent zo goed mogelijk kan worden ontwikkeld.

De gemeente kan sportverenigingen die al geruime tijd op (minimaal) het hoogste nationale niveau meedraaien en of verenigingen die topsporters/sporttalenten in huis hebben die voldoen aan de normen zoals gesteld door NOC*NSF ondersteunen door middel van het aanbieden van specialistische verenigingsondersteuning. Sportverenigingen waar topsport/talentontwikkeling is ingebed in het verenigingsbeleid lopen vaak tegen andere kansen, uitdagingen en/of problematieken aan. De gemeente zet voor dit soort vraagstukken daarom extra verenigingsondersteuning in. Deze ondersteuning sluit aan op de ondersteuning die is beschreven op pagina 21/22 van deze beleidsnota. De gemeente ziet het niet als haar taak om individuele, sport specifieke ondersteuning te geven aan topsporters en/of sporttalenten. Dit is de rol van NOC*NSF, de Nationale sportbond en/of een sportvereniging.

De gemeente stimuleert de implementatie van projecten op het gebied van talentontwikkeling en helpt sportverenigingen op organisatorisch/bestuurlijk niveau de stap te maken naar een topsportvereniging middels een tijdelijke impuls ofwel door de inzet van professionele expertise te bekostigen.

De ambitie betreffende verbinding, benoemd in de vorige paragraaf, heeft tevens betrekking op het versterken van de verbinding tussen top- en breedtesport. Hierbij is vooral de verbinding tussen de sportverenigingen en het lokale bedrijfsleven van groot belang. Van oudsher is het lokale bedrijfsleven een belangrijke motor voor de topsport binnen de gemeente. Op velerlei manieren ondersteunt het lokale bedrijfsleven de topsport, denk aan sponsoring, kennisdeling, inzet van expertise. De gemeente waardeert deze betrokkenheid zeer en wil deze de komende jaren blijven

stimuleren. Dat doet de gemeente door de verbindende bijeenkomsten die genoemd zijn op pagina 24 te organiseren.

De gemeentelijke rol ten aanzien van topsport is het ondersteunen, stimuleren en verbinden van verenigingen en het inspireren op persoonlijk niveau.

Sportevenementen

Naast de doelstellingen op het gebied van voorzieningen, sport- en beweegbeleid en topsport ondersteunt de gemeente al vele jaren kleinere en grotere sportevenementen. De kleinschalige evenementen, gericht op de leden van de sportverenigingen, de eigen inwoners of wellicht mensen uit de regio, dragen bij aan het gevoel van saamhorigheid en verbondenheid. De gemeente wil sportverenigingen stimuleren deze evenementen te blijven organiseren. De bestaande subsidiemogelijkheden hiervoor blijven gehandhaafd.

De gemeente stimuleert sportverenigingen kleinschalige evenementen te organiseren voor eigen leden en/of inwoners van de gemeente door middel van een incidentele subsidie.

In de afgelopen jaren zijn er ook sportevenementen georganiseerd in de gemeente Edam-Volendam op topsport niveau. Hieronder vallen alle evenementen waarbij op (inter)nationaal niveau wordt gesport. De gemeente is in zo'n situatie altijd betrokken, aangezien afspraken moeten worden gemaakt op het gebied van bijvoorbeeld veiligheid en crowd management. De gemeente dient in deze situaties vergunningen te verlenen en is verantwoordelijk voor handhaving. De gemeente vindt het wenselijk dat de topsportevenementen een verbinding hebben met de lokale sport(verenigingen). Dit past bij de ambitie om de top- en breedtesport elkaar te laten versterken. (Top)sportevenementen die geen verbinding hebben met de lokale sport worden dan ook in mindere mate door de gemeente ondersteund.

De gemeente ondersteunt topsportevenementen, welke in de gemeente georganiseerd worden, actief wanneer deze verbonden zijn aan de lokale sport(verenigingen).

Organisatie en samenwerking

Gemeentelijke organisatie voor sport

In de gemeente Edam-Volendam zijn ambtelijk 9 personen werkzaam in de sport. Dit betreft 6,78 Fte in totaal. Het aantal fte betreft de verschillende taken zoals schoonmakers, beheerders en beleidsmedewerkers.

Momenteel koopt de gemeente haar activiteiten in bij een lokaal sportbedrijf. Bij dit bedrijf zijn 6 personen werkzaam als combinatiefunctionaris sport. Binnen het sportbedrijf zijn ook diverse stagiaires van de verschillende sportopleidingen actief en is er ondersteuning bij evenementen en activiteiten door vrijwilligers. Het sportbedrijf heeft, conform de opdracht, de verantwoordelijkheid om diverse sport en beweegactiviteiten aan te bieden en tevens verenigingsondersteuning te geven aan verenigingen die daar om vragen.

In 2017 betreft de opdracht van de gemeente een omvang van 4,03 Fte aan combinatiefunctionarissen sport. De bekostiging van deze inzet wordt deels middels een uitkering vanuit het rijk worden gefinancierd en deels middels eigen gemeentelijke middelen (zie blz. 35 rijksmiddelen). Door de uitbreiding in taken en activiteiten zoals beschreven in de sportnota zal dit worden uitgebreid.

Samenwerking en partners

Het Sportplatform is een onafhankelijk overlegorgaan dat is opgericht in deze gemeente. Het is de (ver)bindende schakel tussen de verenigingen en het college van B & W over sportaangelegenheden in de gemeente; het college van B&W wordt daarbij gevraagd en ongevraagd geadviseerd over sport. Het sportplatform is een kennisplatform. Deze wordt in een vroeg stadium betrokken bij de ontwikkelingen van het beleid. Zij adviseren en bepalen mede de richting en opzet binnen de gestelde beleidskaders. Het Sportplatform is belast met het tot stand brengen en onderhouden van een netwerk van sportorganisaties en van organisaties op het gebied van bewegen zoals beschreven in de Sportnota. Het Sportplatform stelt zich ten doel om bij te dragen aan het bevorderen van een optimaal sportbeleid en sportklimaat in de gemeente Edam-Volendam waarbij men zich richt op het gehele domein van sport en bewegen zoals beschreven in de Sportnota. De leden van het sportplatform zijn lid op persoonlijke titel (ze zijn geen lid namens een sportvereniging) en vertegenwoordigen daarom de lokale sport in brede zin.

In de gemeente Edam-Volendam zijn in totaal 72 sportverenigingen actief. Hier zitten vele diverse sporten tussen, maar er zijn ook meerdere verenigingen in de diverse kernen die dezelfde sport aanbieden. Daarnaast zijn er ook nog diverse organisaties die geen vereniging zijn, maar wel sport aanbieden. Deze verenigingen en organisaties maken veelal gebruik van ofwel een eigen accommodatie of van gemeentelijke binnensport-/buitensportaccommodaties.

De gemeentelijke sportaccommodaties worden door de gemeente beheerd en geëxploiteerd. Voor het onderhoud van de diverse buitensportaccommodaties wordt gebruik gemaakt van het sociaal werkbedrijf Baanstede. Vanaf 1 januari 2018 wordt gebruik gemaakt van nieuwe stichting WerkPlus Voor specialistisch onderhoud worden specialistische bedrijven ingeschakeld waar contracten voor zijn afgesloten. Vervanging van de velden (natuur en kunstgras voor voetbal, maar ook tennisbanen) gebeurt middels (losse) aanbesteding. In 2018 staat op de planning de vervanging van het Kunstgrasveld (veld 1) bij RKAV en het realiseren van een nieuw kunstgrasveld bij RKAV in verband met de beschikbare speel capaciteit. Voor de binnensportaccommodaties word het sporttechnische deel onderhouden door een specialistisch bedrijf. De vloeren worden tevens onderhouden door een sportvloeren specialist en voor de vervanging wordt er apart aanbesteed.

Communicatie

Op de gemeentelijke website is een aparte pagina voor de sport. Naast de verordeningen en regels met betrekking tot de subsidies, staat hier ook de beleidsnota en is er de mogelijkheid om een sportaccommodatie te huren. De informatie met betrekking tot praktische zaken en de uitvoering van het sportbeleid is terug te vinden op de website van het lokale sportbedrijf. Hier is terug te vinden welke sportevenementen er zijn, welke activiteiten er plaatsvinden en is er veel informatie over sport in de gemeente Edam-Volendam.

Monitoring en evaluatie

Begin 2018 zal er een onderzoek (vitaliteitsmonitor) worden uitgevoerd die zal fungeren als nul meting. Dit onderzoek wordt landelijk bij veel gemeenten uitgevoerd, waardoor ook een vergelijking kan worden gemaakt naar andere gemeenten. Daarnaast zal vanuit de structurele onderzoeken vanuit de GGD, de Omnibus enquête, de Kiss Rapportages enz. de mogelijkheid bestaan om een evaluatie te kunnen houden over de ontwikkelingen in de gemeente Edam-Volendam in relatie met de doelen uit de sportnota.

Tevens zal in 2020 wederom een onderzoek plaatsvinden onder sportaanbieders zoals ook in 2009 en 2016 heeft plaatsgevonden.

Financiën

Financieringsinstrumenten

Om de gemeentelijke doelen te realiseren zal op het gebied van sport een nauwkeurige inzet van beschikbare middelen, middels de juiste financieringsinstrumenten gewaarborgd worden. Zo zal de vormgeving middels inkoop, subsidiëring, accommoderen en facilitering plaatsvinden. Hierbij worden de kaders van het desbetreffende beleid gevolgd en impulsen voor aanpassingen gecommuniceerd met de verantwoordelijke secties.

Tarievenbeleid

De gemeente heeft de ambitie om het tarievenbeleid voor de sportaccommodaties te herzien. De reden hiervoor is de diversiteit die is ontstaan door afspraken uit het verleden, maar ook door de fusie van de voormalige gemeenten Edam-Volendam en Zeevang. Het uitgangspunt om te komen tot nieuw tarievenbeleid is transparantie. De tarieven moeten transparant en uitlegbaar zijn.

Begroting sport

In het programmaplan 2017 was reeds € 200.000,- extra budget opgenomen ten behoeve van nieuw beleid op het gebied van sport en bewegen. Zoals te zien is in onderstaande begroting is te zien, is er € 60.000,- extra budget benodigd. In 2019 komt daar nog € 25.000 bij. Dit extra budget ten opzichte van de schatting in het programmaplan komt voornamelijk door het extra inzetten op aan sport- en beweeginitiatieven gericht op de jeugd in de leeftijd 13 t/m 18 jaar (zoals binnen het IJslands Model). Binnen de subsidiebegroting is reeds € 40.000,- opgenomen (programma 5.10). Hierdoor is er voor 2018 € 20.000 extra nodig en voor 2019 en verder € 45.000 vanuit saldo onvoorzien.

Sport- en beweegbeleid / topsport / sportevenementen		2017 (€)	Extra budget	2018 (€)	2019 (€)
Verenigingsondersteuning Programma 5.11		Toelichting			
Organisatorisch, financieel en bestuurlijk gezonde verenigingen		32.576	10.000	42.576	42.576
Kennisoverdracht en - deling dmv loketfunctie		8.000	-	8.000	8.000
Ondersteuning bij opzetten sport- en beweegaanbod voor kwetsbare groepen		109.456	185.000	294.456	319.456
Topsportbeleid			10.000	10.000	10.000
Totaal verenigingsondersteuning		150.032	205.000	355.032	380.032
Overig Programma 5.11		Toelichting			
Sportgala		7.500		7.500	7.500
Kennisoverdracht en - deling			10.000	10.000	10.000
Vrijwilligersontbijt voor (sport)bestuurders					
Ondersteuning topsportevenementen	Personele inzet en kosten vanuit gemeente (bv. leges)		5.000	5.000	5.000
Totaal overig		7.500	15.000	22.500	22.500
Sportsubsidies Programma 5.10		Toelichting			
t.b.v. verenigingsactiviteiten voor specifieke groepen en veiliger sportklimaat/gezonde voeding	Max € 4.000,- per vereniging	110.500	40.000	150.500	150.500
t.b.v. kleinschalige sportevenementen	Max € 2.500,- per vereniging	10.000		10.000	10.000
Aangepast sporten		6.632		6.633	6.732
Totaal sportsubsidies		127.132	40.000	167.133	167.232
Totaal sport- en beweegbeleid / topsport / sportevenementen		284.664	260.000	544.665	569.764

Sportvoorzieningen		2017 (€)	Extra budget	2018 (€)	2019 (€)
Binnensportaccommodaties (excl. MFA De Grootte Molen)	Programma 5.13	1.200.000		1.368.500	1.520.000
Buitensportaccommodaties	Programma 5.14	700.000		794.500	810.500
Zwembaden (Slobbeland en Strandbad)	Programma 5.15	800.000		796.500	684.000
Totaal sportvoorzieningen		2.700.000		2.959.500	2.814.500

In bovenstaande overzicht is te zien welke jaarlijkse lasten er zijn voor de binnen en buitensportaccommodaties. Onderstaand een overzicht van projecten die komende jaren zullen plaatsvinden. Dit geeft een inzicht in een deel van de investeringen die de gemeente doet voor de sport.

Investeringsbudget	
Bouw Seinpaal	Projectbudget
Bouw turnaccommodatie	Projectbudget
Realisatie en renovatie Kunstgras RKAV	Programmaplan programma 5 punt 18
Aanleg wielervederparcours Broekgouw, calestetics en freerun	Budget openbare ruimte

Rijksmiddelen ten behoeve van de inzet van Combinatiefunctionarissen

De gemeente ontvangt op basis van omvang van de rijksbudget ten behoeve van de inzet van combinatiefunctionarissen. De rijksbijdrage bedraagt maximaal 40% van de totale kosten voor de combinatiefunctionarissen uitgaande van een normbedrag van € 50.000 per fte (ongeacht de daadwerkelijke kosten voor de inzet van deze combinatiefunctionaris). De gemeente dient, mogelijk samen met externe partijen, de overige 60% te cofinancieren. In 2017 heeft de gemeente Edam-Volendam circa 4 fte ingezet ten behoeve van sport en sportstimulering en hierbij voor de volledige cofinanciering van 60% zorggedragen. In totaal zijn er in de gemeente reeds 7,5 Fte aan combinatiefuncties werkzaam waarbij het maximaal aantal Fte waarvoor cofinanciering voor beschikbaar is vanuit het rijk is bereikt. Eventuele uitbreiding zoals voorgesteld in de nota zal 100% door de gemeente (of middels bijdragen van derden) moeten worden gefinancierd.

Bijlagen

Bijlage 1:   Uitvoeringsplan